

FATABUREN

Nordiska museets och Skansens årsbok

FATABUREN

NORDISKA MUSEETS OCH
SKANSENS ÅRSBOK

1962

Tidig vår på Skansen.

An early spring view from the open-air museum

Skansen in Stockholm.

Foto Refot, Stockholm.

Redaktion:

GÖSTA BERG · SAM OWEN JANSSON

MARSHALL LAGERQUIST

Redaktör: Marshall Lagerquist

*Omslagets färgbild visar Linnés Hammarby
med trädgården i sitt flor.*

*On the cover Carl von Linné's homestead Hammarby
with the garden in blossom.*

Foto Åke Grundström, Stockholm.

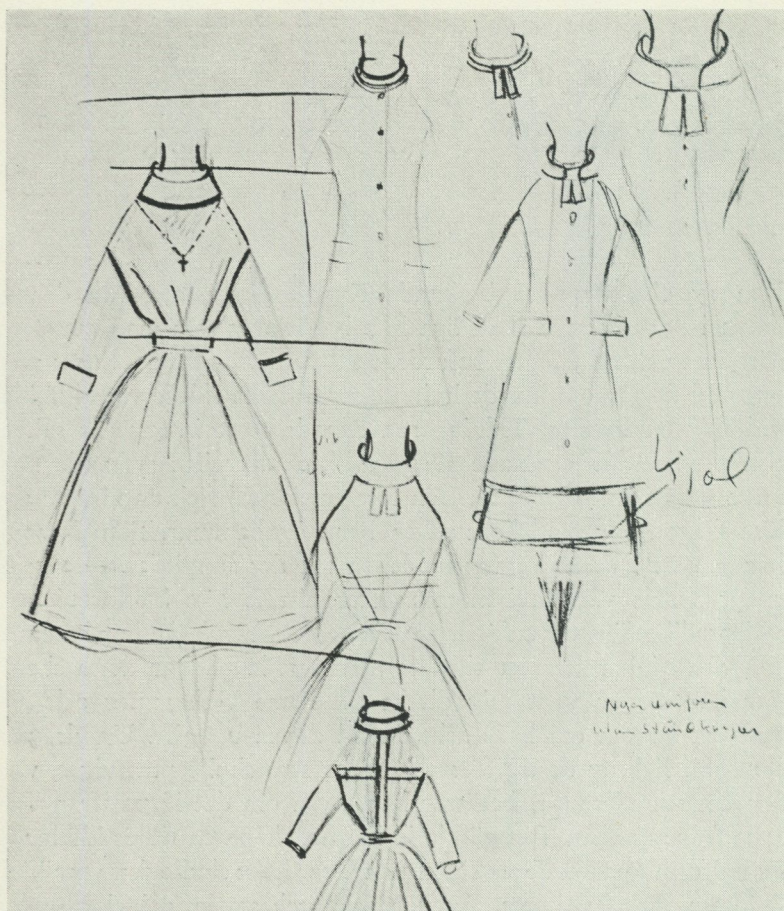
Se Olof H. Sellings uppsats Arkiatern på Hammarby i denna årsbok.

*Tryckt hos Tryckeri Aktiebolaget Thule, Stockholm 1962
Klichéerna från Grohmann & Eichelberg AB, Stockholm*

DEN KVINNLIGA PRÄSTRÄKTEN

av Inga Wintzell

Den 17 oktober 1958 beslutade Kungl. Maj:t, att från den 1 januari 1959 kvinna skall äga lika behörighet som man att efter förtjänst och skicklighet befordras till prästerlig tjänst. Snart nog uppstod frågan om hur de kvinnliga prästerna skulle vara klädda vid tjänsteutövning. Tidningarna ägnade stort intresse åt saken och publicerade tecknade förslag, både allvarligt syftande och mera skämtsamt betonade. Den som emellertid fick uppdraget att lösa frågan var modekonstnären Rune Ullhammar. Från honom har museet i år förvärvat modellen till det slutgiltiga förslaget, enligt vilket våra kvinnliga präster hittills löst klädproblemet vid predikotjänst. Ett förslag till en ny ämbetsdräkt har kommit till, och vi har här ett tillfälle att få reda på hur detta skett. Jag har därför vänt mig direkt till Rune Ullhammar och intervjuat honom om hans arbete med denna uppgift. Uppdraget, som han fick av de tre första kvinnor som skulle prästvigas, var mycket stimulerande, berättar han, även om det långt ifrån var fritt från problem. Det gällde ju här att skapa en tidlös klädnad, en uniform som skulle stå sig genom åren; helst skulle den vara lika klädsam för alla, korta, långa, tjocka och smala, och den skulle vara klädsam i ett kyrkorum. Utöver dessa estetiska faktorer förelåg det även funktionella krav. Dräkten måste med tanke på knäfall och andra ceremonier vid gudstjänst medge stor rörelsefrihet. Den måste med andra ord vara "ledig" och därvidlag fylla samma krav som ett fritidsplagg! Beträffande materialet till prästräkten fanns det inga speciella önskemål; färgen däremot var given, den måste vara helt svart. Inom parentes kan nämnas, att Rune Ullhammar hade föredragit en något mera nyanserad färg, mörkt gråbrun, men härvidlag hade han inte något val. En detalj slutligen, som han hade att ta hänsyn till, var den lilla vita löstagbara

Skisser till den kvinnliga prästräkten. Ur Rune Ullhammars skissblock.

prästkragen, den s. k. elvan. Den kom att få betydelse för utformandet av halsringningen.

Som vi har sett var det en rad faktorer av praktiskt slag som kom att bidra till den kvinnliga prästräkten slutliga utseende. Men det återstod en viktig fråga, nämligen vilken typ av plagg man skulle gå in för. Det fanns de som menade, att en översättning av den redan befintliga manliga prästräkten vore den

lämpligaste formen. Rune Ullhammar anslöt sig inte till denna åsikt men gjorde ändå ett par förslag på detta tema. Han såg det nämligen som sin uppgift att göra en arbetsdräkt för kvinnor ur en viss yrkesgrupp. Han kunde inte se, att det fanns anledning för dessa kvinnor att bära maskulint betonade kläder bara därför att yrket tidigare innehafts endast av män. Hans slutgiltiga förslag blev följaktligen en klänning, enkel i linjerna och utan karakteristiska detaljer från det aktuella modet. Rune Ullhammar hade medvetet gått in för att skapa ett tidlöst plagg. För att understryka denna neutrala prägel föredrog han att använda benämningen klädnad, då han ansåg att ordet klänning lätt för tanken till ett modeplagg.

Vi har numera fyra kvinnliga präster i Sverige. Samtliga har valt att använda den nu omtalade klädnaden vid tjänsteutövning. Det är dock ingen som kan tvinga dem att vara klädda på detta sätt, eftersom det inte finns vare sig någon kyrklig eller världslig myndighet som stadfäster klädnaden. Därför blir det intressant att se, hur livskraftig den kommer att bli.

Summary

Church vestments for women pastors

When in 1959 women were granted the right to serve as pastors in the Swedish State Church, three women theologians applied for ordination. They addressed themselves to designer Rune Ullhammar to get proposals for vestments, for no official body, either ecclesiastical or secular, had decreed any such for the future women pastors. The museum has now acquired the model for the proposal finally accepted, and in this connection the author has interviewed Mr. Ullhammar about the problems he had to attack when he found himself confronted with the task of creating a vestment as timeless as possible in relation to changing women's fashions.